t. LXXVIII • nr 4/2025 (922) • DOI 10.33226/0137-5490.2025.4.5

Dr Katarzyna Malinowska-Woźniak

Uniwersytet Szczeciński
ORCID 0000-0002-3442-7905
e-mail: katarzyna.malinowska-wozniak@usz.edu.pl

Reprezentacja spółek kapitałowych przez organy w postępowaniu egzekucyjnym

Representation of capital companies by organs in enforcement proceedings

Streszczenie

Spółce kapitałowej przysługuje zdolność sądowa oraz zdolność procesowa, co oznacza, że może ona występować jako strona w postępowaniu cywilnym, w tym w postępowaniu egzekucyjnym. Spółka kapitałowa jako osoba prawna działa przez swoje organy. Organ uprawniony do reprezentacji spółki działa za spółkę także w postępowaniu egzekucyjnym. Celem niniejszego opracowania jest ukazanie zasad reprezentacji spółek kapitałowych w postępowaniu egzekucyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem ewentualnych odmienności wynikających ze specyfiki tego postępowania. W toku badań analizie poddano takie zagadnienia, jak: sposób reprezentacji spółki przez zarząd lub radę dyrektorów, w tym konsekwencje niejednoczesnego działania piastunów organu zobowiązanych do łącznego działania oraz działanie organu kadłubowego, reprezentację spółki przez inny organ niż zarząd lub rada dyrektorów w sporze z członkiem zarządu lub dyrektorem, a także konsekwencje dokonania czynności prawnej oraz czynności w postępowaniu egzekucyjnym przez osobę działającą w charakterze organu, jednak niemającą umocowania lub działającą z przekroczeniem jego zakresu. Po przeprowadzeniu badań sformułowano wniosek, że specyfika postępowania egzekucyjnego pozostaje bez zasadniczego wpływu na zasady reprezentacji spółki kapitałowej przez organy. Odmienności ujawniają się jednak w odniesieniu do konsekwencji działania za spółkę tzw. fałszywego organu, bowiem w odniesieniu do organów prowadzących postępowanie egzekucyjne nie znajdą zastosowania przepisy ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym przewidujące ochronę osób trzecich działających w zaufaniu do treści wpisu do rejestru.

Słowa kluczowe: spółka kapitałowa, postępowanie egzekucyjne, reprezentacja, organ

Abstract

A capital company has judicial capacity and procedural capacity, which means that it can act as a party in civil proceedings, including enforcement proceedings. A capital company as a legal entity acts through its organs. The body authorized to represent the company also acts for the company in enforcement proceedings. The purpose of this study is to show the principles of representation of capital companies in enforcement proceedings, with particular attention to possible differences arising from the specifics of these proceedings. In the course of the research, such issues were analysed as: the manner of representation of the company by the management board or board of directors, including the consequences of the non-simultaneous action of the hubs of the body obliged to act jointly and the action of a cadre body, the representation of the company by a body other than the management board or board of directors in a dispute with a member of the management board or a director, as well as the consequences of the performance of a legal act and an act in enforcement proceedings by a person acting as a body, but without authority or acting beyond its scope. After conducting the research, the conclusion was reached that the specifics of enforcement proceedings do not fundamentally affect the rules of representation of a capital company by bodies. Differences are revealed, however, with regard to the consequences of acting for the company by a so-called false authority, as the provisions of the National Court Register Law providing for the protection of third parties acting in confidence in the content of the entry in the register will not apply to the authorities conducting enforcement proceedings.

Keywords: capital company, enforcement proceedings, representation, organ

JEL: K22, K41

creative commons
Uznanie autorstwa 3.0 Polska

Wprowadzenie

Spółka kapitałowa jako osoba prawna ma zdolność sądową oraz zdolność procesową[1]. Czynności procesowych dokonuje przez organy albo osoby uprawnione do działania w jej imieniu[2]. Osoby występujące w imieniu spółki kapitałowej mają obowiązek wykazania swojego umocowania dokumentem przy pierwszej czynności procesowej[3]. Nie dotyczy to sytuacji, gdy stwierdzenie umocowania przez sąd jest możliwe na podstawie rejestru, do którego sąd ma dostęp drogą elektroniczną, np. rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego[4].

Postępowanie egzekucyjne jest etapem wykonawczym postępowania cywilnego. Do postępowania egzekucyjnego stosuje się co do zasady odpowiednio przepisy o procesie[5]. Spółka kapitałowa może zatem występować jako strona w postępowaniu sądowym (por. szerzej Nawojska-Fahrenholz, 2020) oraz egzekucyjnym (por. Obrębski, 2017, s. 7).

Reprezentacja to dokonywanie czynności w stosunkach zewnętrznych, z osobami trzecimi (Kidyba, 2024, art. 201). Reprezentację należy odróżnić od prowadzenia spraw spółki. Przez pojęcie prowadzenia spraw należy rozumieć podejmowanie decyzji dotyczących wewnętrznej sfery funkcjonowania spółki (Borowy, 2024, art. 29). Prawo do reprezentacji dotyczy wszystkich czynności sądowych i pozasądowych spółki[6]. Oznacza to, że występowanie spółki w postępowaniu sądowym oraz egzekucyjnym stanowi czynność z zakresu reprezentacji.

W niniejszym artykule zostały przedstawione zasady reprezentacji spółek kapitałowych przez organy w postępowaniu egzekucyjnym. Z uwagi na ograniczone ramy opracowania rozważania nie obejmują zagadnień związanych z reprezentacją przez inne osoby mogące zastępować spółkę w tym postępowaniu, tj. pełnomocnika, w tym prokurenta, likwidatora czy też kuratora. Celem niniejszego opracowania jest wskazanie, na jakich zasadach spółki kapitałowe są reprezentowane w postępowaniu egzekucyjnym oraz czy i jakie odmienności występują w porównaniu z ogólnymi zasadami reprezentacji tych spółek. Zastosowana metoda badawcza dogmatycznoprawna obejmuje analizę logiczno-językową oraz wykładnię tekstu prawnego.

Ogólne zasady reprezentacji spółek kapitałowych

Spółki kapitałowe jako osoby prawne działają przez swoje organy[7]. Organem uprawnionym do reprezentacji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz spółki akcyjnej jest zarząd. W prostej spółce akcyjnej zamiast zarządu może funkcjonować rada dyrektorów, natomiast w europejskiej spółce akcyjnej rada administrująca oraz dyrektorzy wykonawczy.

Prawo członka zarządu oraz dyrektora do reprezentowania spółki kapitałowej dotyczy wszystkich czynności sądowych i pozasądowych spółki[8], a więc niewątpliwie obejmuje wszelkie czynności podejmowane w postępowaniu egzekucyjnym. Prawa tego nie można ograniczyć ze skutkiem prawnym wobec osób trzecich[9]. Umowa lub statut spółki może przewidywać ograniczenia prawa do reprezentacji, które będą wywoływały skutki prawne jedynie wobec członków zarządu oraz dyrektorów, a nie wobec osób trzecich (Opalski, 2018, art. 204, nb. 11–13). Wyjątkiem od tej zasady są uprawnienia dyrektorów wykonawczych niebędących członkami rady administrującej europejskiej spółki akcyjnej do reprezentowania spółki (art. 43 ust. 1 ustawy o europejskim zgrupowaniu interesów gospodarczych i spółce europejskiej[10]). Ograniczenia wprowadzone w statucie europejskiej spółki akcyjnej w stosunku do dyrektorów wykonawczych niebędących członkami rady administrującej będą bowiem skuteczne wobec osób trzecich (Lewandowski, 2008, art. 43), w tym również organów prowadzących postępowanie egzekucyjne.

W spółkach kapitałowych zasadą jest reprezentacja łączna dwóch członków zarządu lub dwóch dyrektorów albo jednego członka zarządu lub dyrektora łącznie z prokurentem[11]. Umowa lub statut spółki może przewidywać inny sposób reprezentacji, w szczególności reprezentację jednoosobową każdego członka zarządu lub dyrektora, reprezentację łączną (trzech, czterech itd.) członków zarządu lub dyrektorów, reprezentację łączną (dwóch, trzech itd.) członków zarządu lub dyrektorów z (dwoma, trzema itd.) prokurentami. Nie jest natomiast dopuszczalne wprowadzenie w umowie albo statucie spółki innych zasad reprezentacji łącznej, np. reprezentacji członka zarządu z pełnomocnikiem. Reprezentacja bierna spółki kapitałowej jest zawsze jednoosobowa, co oznacza, że oświadczenia składane spółce oraz doręczenia pism spółce mogą być dokonywane wobec jednego członka zarządu, jednego dyrektora lub jednego prokurenta (również łącznego), niezależnie od sposobu czynnej reprezentacji spółki[12]. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego[13] umowa lub statut spółki może przewidywać inny sposób reprezentacji w zależności od rodzaju czynności (np. do czynności sądowych umowa lub statut może wymagać reprezentacji łącznej dwóch członków zarządu, a do czynności pozasądowych przewidywać reprezentację samodzielną każdego członka zarządu) – taki sposób reprezentacji podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorców KRS i jest skuteczny wobec osób trzecich (Kuniewicz & Malinowska-Woźniak, 2010, s. 81–83; Szajkowski i in., 2014, art. 204, nb. 22–23)[14].

Reprezentanci spółki kapitałowej, zobowiązani do łącznego działania, nie muszą działać jednocześnie (Kuniewicz, 2007, s. 39). Złożenie oświadczenia przez każdego z reprezentantów łącznych w innym czasie nie narusza obowiązku współdziałania przy składaniu oświadczeń w imieniu spółki[15]. W takim przypadku złożenie oświadczenia przez spółkę następuje w chwili złożenia oświadczenia przez ostatniego z reprezentantów łącznych (Strzępka & Zielińska, 2024, art. 205, nb. 2). Zasada ta znajdzie zastosowanie również w odniesieniu do czynności podejmowanych w postępowaniu egzekucyjnym. Ponadto niewątpliwie czynność dokonana z naruszeniem zasady łącznego działania jest wadliwa. W przypadku gdy przewidziana jest reprezentacja łączna dwóch osób, złożenie oświadczenia woli w imieniu spółki przez jedną z nich powoduje, że czynność nie zostaje dokonana w imieniu spółki (Strzępka & Zielińska, 2024, art. 205,

nb. 2) (jest czynnością nieistniejącą). W doktrynie prezentowane są również poglądy, że czynność może zostać uznana za nieważną (Kidyba, 2024, art. 205) bądź bezskuteczną, która może zostać konwalidowana na podstawie art. 39 k.c. (przegląd stanowisk wyrażonych w doktrynie prezentują: Podleś, 2018, s. 65–77; Bączek, 2004, s. 15; Gierat, 2001, s. 13).

Umowa albo statut spółki określa liczbę członków zarządu, członków rady administrującej lub dyrektorów. W przypadku gdy liczba członków organu zarządczego jest niższa, niż określono w umowie lub statucie spółki – np. z powodu rezygnacji, śmierci, odwołania – zarząd, rada administrująca albo rada dyrektorów ma charakter organu kadłubowego (Matsiyeuskaya, 2021, s. 39–44). W takim przypadku organ zarządczy może podejmować działania jako organ spółki, jeśli pozostało tylu jego członków, że możliwe jest działanie w sposób określony w umowie lub statucie spółki albo w ustawie[16]. Jeżeli liczba członków zarządu, członków rady administrującej lub dyrektorów jest niższa niż wymagana zgodnie z zasadami reprezentacji czynnej (np. w spółce obowiązuje wymóg łącznego działania dwóch członków zarządu, a pozostał jeden), spółka nie ma organu uprawnionego do reprezentacji, a więc nie może skutecznie dokonywać żadnych czynności, z wyjątkiem przyjmowania oświadczeń oraz pism składanych spółce (Opalski, 2018, art. 201, nb. 9).

W ustawie przewidziano szczególne przypadki reprezentacji spółki kapitałowej przez inne organy niż zarząd, rada administrująca lub rada dyrektorów. W przypadku sporu spółki z członkiem zarządu spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą odpowiednio zgromadzenia wspólników albo walnego zgromadzenia[17]. W przypadku sporu pomiędzy prostą spółką akcyjną a jej dyrektorem spółkę reprezentuje pełnomocnik powołany uchwałą akcjonariuszy[18]. W umowie między spółką europejską a członkiem rady administrującej, jak również w sporze z nim, spółkę europejską reprezentuje pełnomocnik powołany uchwałą walnego zgromadzenia (art. 38 u.s.e.). Przez pojęcie sporu należy rozumieć wszelkie postępowania sądowe, zarówno procesowe, jak i nieprocesowe, w tym postępowanie egzekucyjne (Nowacki, 2018, art. 210).

Do oceny skutków działania w imieniu spółki kapitałowej osoby nieumocowanej zastosowanie znajduje m.in. art. 39 k.c. Z § 4 wskazanego przepisu wynika, że jednostronna czynność prawna dokonana przez działającego jako organ osoby prawnej bez umocowania albo z przekroczeniem jego zakresu jest nieważna. Jednakże, gdy ten, komu zostało złożone oświadczenie woli w imieniu osoby prawnej, zgodził się na działanie bez umocowania, stosuje się odpowiednio przepisy o zawarciu umowy bez umocowania. Regulacja ta znajdzie zastosowanie m.in. do jednostronnej czynności prawnej, jaką jest udzielenie pełnomocnictwa. W przypadku gdy w postępowaniu egzekucyjnym spółka kapitałowa będzie reprezentowana przez pełnomocnika, któremu upoważnienia udzieliła osoba działająca jako organ osoby prawnej bez umocowania albo z przekroczeniem jego zakresu, czynność udzielenia pełnomocnictwa będzie nieważna i nie wywoła skutków prawnych. Jeżeli jednak pełnomocnik wiedział, że osoba działająca jako organ spółki kapitałowej nie ma umocowania i godził się na to, czynność udzielenia pełnomocnictwa może zostać potwierdzona przez spółkę na podstawie art. 39 § 1 k.c.[19]

Członkiem organu spółki kapitałowej może być wyłącznie osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych (art. 18 § 1 k.s.h.). Nie może być członkiem organu osoba, która została skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo wymienione w art. 18 § 2 k.s.h.[20]

Informacje dotyczące reprezentacji spółek kapitałowych podlegają ujawnieniu w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego[21]. W rejestrze ujawnia się m.in: oznaczenie organu uprawnionego do reprezentowania spółki oraz osób wchodzących w jego skład, ze wskazaniem sposobu reprezentacji[22]. Wpis do rejestru danych dotyczących reprezentacji spółki jest obowiązkowy, ale ma charakter deklaratywny. W rejestrze przedsiębiorców nie ujawnia się jednak informacji o utracie przez członka zarządu czy dyrektora spółki kapitałowej pełnej zdolności do czynności prawnych, bowiem zaistnienie takiego zdarzenia skutkuje wygaśnięciem mandatu[23]. Ponadto zmiany w składzie osób uprawnionych do reprezentacji spółki kapitałowej mogą następować często i szybko również z innych przyczyn. Dla przykładu, członek zarządu może w każdym czasie złożyć rezygnację z pełnionej funkcji, która powoduje natychmiastowe wygaśnięcie jego mandatu. Osoba trzecia wchodząca w relacje prawne ze spółką nie ma zazwyczaj możliwości samodzielnego zweryfikowania, czy mandaty członków organu nie wygasły, np. z uwagi na ubezwłasnowolnienie bądź złożenie rezygnacji. Z tego względu przewidziano, że osoby trzecie mogą dokonywać czynności ze spółkami kapitałowymi, opierając się na danych ujawnionych w rejestrze przedsiębiorców KRS. W przypadku rozbieżności pomiędzy treścią wpisu w rejestrze a rzeczywistym stanem interes osoby trzeciej działającej w dobrej wierze podlega ochronie zgodnie z art. 14–17 ustawy o KRS. Wskazane przepisy stanowią podstawę ochrony interesu osoby dokonującej czynności z podmiotem wpisanym do rejestru (Zamojski, 2023, art. 17). Nie chronią jednak innych osób trzecich, w szczególności wspólników spółki[24]. W konsekwencji czynność prawna dokonana przez spółkę kapitałową reprezentowaną przez osobę wpisaną w tym charakterze do rejestru przedsiębiorców, ale już niemającą umocowania (np. z uwagi na utratę pełnej zdolności do czynności prawnych), nie jest bezwzględnie nieważna[25]. Skuteczność takiej czynności należy oceniać z uwzględnieniem sankcji określonych w kodeksie cywilnym, w tym m.in. w art. 39 k.c.[26]

Należy również mieć na uwadze, że brak pełnej zdolności do czynności prawnych może występować także u wspólnika lub akcjonariusza spółki kapitałowej. Wspólnicy lub akcjonariusze mogą wyjątkowo uczestniczyć w reprezentacji spółki, np. podejmując uchwałę o udzieleniu pełnomocnictwa do reprezentacji spółki w sporze z członkiem zarządu lub dyrektorem. Wspólnik lub akcjonariusz niemający zdolności do czynności prawnych, reprezentując spółkę, nie może podejmować samodzielnie czynności, do których wymagana jest pełna zdolność do czynności prawnych. W imieniu małoletniego poniżej lat trzynastu powinien występować rodzic

jako jego przedstawiciel ustawowy[27], natomiast w imieniu osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie – opiekun[28].

W przypadku wspólników oraz akcjonariuszy mających ograniczoną zdolność do czynności prawnych, należy rozważyć zastosowanie art. 17 k.c. Z przepisu tego wynika, że z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych do ważności czynności prawnej, przez którą osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem, potrzebna jest zgoda jej przedstawiciela ustawowego. Nie ulega wątpliwości, że uczestnicząc w reprezentacji spółki kapitałowej, wspólnik nie zaciąga zobowiązania w swoim imieniu ani też nie dokonuje rozporządzenia swoim prawem. Należy jednak przyjąć, że wymóg zgody przedstawiciela ustawowego dotyczy również czynności, przez które zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem spółka kapitałowa, reprezentowana przez osobę mającą ograniczoną zdolność do czynności prawnych. W takim przypadku w imieniu osoby ubezwłasnowolnionej częściowo zgodę powinien wyrazić kurator[29], a w przypadku małoletniego powyżej lat trzynastu – rodzic.

Należy również mieć na uwadze, że rodzic jako przedstawiciel ustawowy osoby małoletniej powinien uzyskać zezwolenie sądu opiekuńczego na dokonanie czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka[30], a opiekun lub kurator osoby ubezwłasnowolnionej powinien uzyskać zezwolenie sądu opiekuńczego we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku osoby pozostającej pod opieką lub kuratelą[31]. Przy czym podejmowanie czynności z zakresu reprezentacji spółki kapitałowej przez wspólnika niemającego pełnej zdolności do czynności prawnych nie stanowi czynności, do której dokonania wymagane jest zezwolenie sądu opiekuńczego. Kryteria wskazane w przepisach kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, tj. czynności przekraczające zwykły zarząd oraz ważniejsze sprawy, należy odnosić do czynności dokonywanych przez wspólnika, a nie przez spółkę przez niego reprezentowaną. Czynnością dokonywaną przez wspólnika jest bowiem w każdym przypadku reprezentacja spółki, stanowiąca czynność zwykłego zarządu, bez względu na to, jakiej czynności zamierza dokonać spółka.

Odmienności w reprezentacji spółki kapitałowej przez organy w postępowaniu egzekucyjnym

Czynności w imieniu spółki kapitałowej w postępowaniu egzekucyjnym podejmowane są zgodnie z ustalonym sposobem reprezentacji (samodzielnie lub łącznie). Wątpliwości mogą pojawiać się jednak w sytuacji, gdy w treści umowy albo statutu spółki sposób reprezentacji zostanie rozdzielony według nieostrego kryterium, np. do czynności zwykłego zarządu przewidziana będzie reprezentacja jednoosobowa, a do czynności przekraczających zwykły zarząd – reprezentacja łączna[32]. Może pojawić się wówczas pytanie, jak zakwalifikować określoną czynność dokonywaną w postępowaniu egzekucyjnym. Wydaje się, że w większości przypadków czynności związane z uczestnictwem w postępowaniu egzekucyjnym będą stanowiły czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu. W mojej ocenie, w razie niedających się usunąć wątpliwości co do charakteru czynności należy w takim przypadku z ostrożności przyjąć wymóg łącznej reprezentacji spółki.

W przypadku prowadzenia egzekucji, jeżeli po stronie wierzyciela lub dłużnika występuje spółka kapitałowa, a dłużnikiem lub wierzycielem jest członek jej zarządu, rady administrującej lub dyrektor (albo odwrotnie), spółka nie może być reprezentowana odpowiednio przez zarząd, radę administrującą lub dyrektora. Spółki nie mogą reprezentować również osoby, których umocowanie płynie od zarządu, rady administrującej lub dyrektora, np. powołany przez te organy pełnomocnik czy prokurent[33]. Spółkę reprezentować może rada nadzorcza działająca co do zasady w pełnym składzie. Rada może również umocować jednego ze swoich członków do reprezentacji spółki w sporze z członkiem zarządu[34]. Rada nadzorcza nie ma natomiast kompetencji do ustanowienia pełnomocnika (Kidyba & Dumkiewicz, 2024, art. 210). Szczególny sposób reprezentacji spółki kapitałowej przez radę nadzorczą lub pełnomocnika powołanego uchwałą wspólników lub walnego zgromadzenia obejmuje również innych reprezentantów spółki pozostających z nią w sporze, w tym likwidatora (art. 280 k.s.h.)[35].

Prawidłowość powołania członka organu pod względem formalnym powinna zostać zweryfikowana przez sąd rejestrowy przy dokonywaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców informacji o reprezentantach spółki. Jednak utrata pełnej zdolności do czynności prawnych może nastąpić w każdej chwili, również po powołaniu w skład organu i dokonaniu wpisu do rejestru. Organ prowadzący postępowanie egzekucyjne powinien podjąć próbę weryfikacji, czy osoba występująca jako piastun organu spółki kapitałowej nie została ubezwłasnowolniona. Z uwagi jednak na brak rejestru osób ubezwłasnowolnionych pozyskanie takiej wiedzy może okazać się bardzo trudne.

W odniesieniu do kwestii należytej reprezentacji spółki kapitałowej w postępowaniu sądowym oraz egzekucyjnym sytuacja przedstawia się inaczej niż w przypadku dokonywania czynności materialnoprawnych. Na podstawie art. 202 k.p.c. sąd, a na mocy art. 202 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. również komornik sądowy, bierze pod rozwagę z urzędu w każdym stanie sprawy brak należytego umocowania pełnomocnika, brak zdolności procesowej pozwanego, brak w składzie jego organów lub niedziałanie jego przedstawiciela ustawowego. Jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej, organu powołanego do jej reprezentowania lub przedstawiciela ustawowego, albo gdy pełnomocnik strony nie był należycie umocowany, zachodzi nieważność postępowania (art. 379 pkt 2 k.p.c.)[36].

Z punktu widzenia wskazanych powyżej przepisów postępowania cywilnego w odniesieniu do reprezentacji spółki kapitałowej istotny jest stan rzeczywisty, a nie ujawniony w rejestrze przedsiębiorców KRS. Sąd czy organ egzekucyjny nie może być uznany za osobę trzecią w rozumieniu art.

14 i 17 ustawy o KRS[37]. Oznacza to, że jeśli spółka kapitałowa faktycznie nie ma organu uprawnionego do reprezentowania, a w jej imieniu działa w postępowaniu osoba wpisana w tym charakterze w rejestrze przedsiębiorców KRS, lecz niemająca umocowania, nie można przyjąć, że spółka jest prawidłowo reprezentowana. W takim przypadku zachodzi nieważność postępowania, która winna być brana pod uwagę z urzędu w każdym stanie sprawy.

Z kolei w sytuacji odwrotnej, gdy spółka posiada organ uprawniony do jej reprezentowania, jednak piastun organu nie jest wpisany do rejestru przedsiębiorców KRS, nie można przyjąć, że zachodzi sytuacja braku organu uprawnionego do reprezentowania[38]. Wpis do rejestru przedsiębiorców ma bowiem charakter deklaratywny.

Zakresem zastosowania art. 17 k.c. nie jest objęta czynność polegająca na udzieleniu pełnomocnictwa (Księżak, 2024, art. 17). Oznacza to, że przy podjęciu uchwały o udzieleniu pełnomocnictwa do reprezentacji spółki w postępowaniu egzekucyjnym w sprawie przeciwko członkowi zarządu lub dyrektorowi spółki może samodzielnie występować wspólnik oraz akcjonariusz mający ograniczoną zdolność do czynności prawnych.

Podsumowanie

Podsumowując rozważania przedstawione w niniejszym opracowaniu należy stwierdzić, że czynności w postępowaniu egzekucyjnym dokonywane są przez spółkę kapitałową zgodnie ze sposobem reprezentacji określonym w przepisach Kodeksu spółek handlowych oraz wynikającym z umowy albo statutu spółki. Prawo do reprezentacji spółki kapitałowej obejmuje niewątpliwie uczestnictwo spółki w postępowaniu egzekucyjnym zarówno jako wierzyciel, jak też dłużnik. Należy stwierdzić, że specyfika postępowania egzekucyjnego pozostaje bez zasadniczego wpływu na zasady reprezentacji spółki kapitałowej przez organy. Warto jednak zwrócić uwagę, że w odniesieniu do organów egzekucyjnych nie znajdą zastosowania przepisy o ochronie osób trzecich działających w dobrej wierze w zaufaniu do treści wpisu w rejestrze przedsiębiorców KRS. W przypadku wadliwości w reprezentacji spółki kapitałowej w postępowaniu egzekucyjnym pierwszeństwo znajdą przepisy kodeksu postępowania cywilnego, z których wynika brak możliwości sanowania czynności dokonanej przez spółkę kapitałową reprezentowaną przez osobę działającą w charakterze organu, jednak niemającą umocowania albo działającą z przekroczeniem jego zakresu.

Przypisy/Notes

[1] Por. art. 64 § 1 oraz art. 65 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego (ustawa z 17.11.1964 r. t.j. Dz.U. z 2023 r., nr 1550, ze zm.), dalej: k.p.c.

[2] Art. 67 § 1 k.p.c.

[3] Art. 68 § 1 k.p.c.

[4] Art. 68 § 2 k.p.c.

[5] Art. 13 § 2 k.p.c.

[6] Por. art. 204 § 1, art. 300^{65} § 1, art. 372 § 1 ustawy z 15.09.2000 r. Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 18, ze zm.), dalej: k.s.h.

[7] Art. 38 ustawy z 23.04.1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1610, ze zm.), dalej: k.c.

[8] Art. 204 § 1 k.s.h., art. 300^{65} § 1 k.s.h., art. 300^{77} § 1 k.s.h., art. 372 § 1 k.s.h.

[9] Art. 204 § 2 k.s.h., art. 300^{65} § 2 k.s.h., art. 300^{77} § 2 k.s.h., art. 372 § 2 k.s.h.

[10] Ustawa z 4.03.2005 r. (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 259), dalej: u.s.e.

[11] Por. art. 205 § 1 k.s.h., art. 300^{66} § 1 k.s.h., art. 300^{78} § 1 k.s.h., art. 373 § 1 k.s.h.

[12] Por. art. 205 § 2 k.s.h., art. 300^{66} § 2 k.s.h., art. 300^{78} § 2 k.s.h., art. 373 § 2 k.s.h.

[13] Por. uchwała SN z 30.05.2008 r. III CZP 43/08, OSNC 2009 nr 7–8, poz. 93, s. 21.

[14] Pogląd o niedopuszczalności takiego ukształtowania sposobu reprezentacji prezentuje m.in. A. Opalski (2018, art. 205, nb.12).

[15] Wyrok SN z 26.08.2009 r., I CSK 32/09, OSNC-ZD 2010/2/56.

[16] Por. wyrok SN z 5.11.2010 r., I CSK 63/10, Legalis nr 407491.

[17] Art. 210 § 1 k.s.h., art. 300^{67} k.s.h., art. 379 § 1 k.s.h.

[18] Art. 300^{79} § 1 k.s.h.

[19] Art. 39 § 1 k.c. przewiduje, że jeżeli zawierający umowę jako organ osoby prawnej nie ma umocowania albo przekroczy jego zakres, ważność umowy zależy od jej potwierdzenia przez osobę prawną, w której imieniu umowa została zawarta.

[20] Przestępstwo określone w art. 587–587^{2}, art. 590 i art. 591 k.s.h. oraz art. 228–231 i rozdziałach XXXIII–XXXVII ustawy z 6.06.1997 r. – Kodeks karny.

[21] Zasady dokonywania wpisów do rejestru przedsiębiorców reguluje ustawa z 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 685, ze zm.), dalej: ustawa o KRS.

[22] Art. 39 pkt 1 ustawy o KRS.

[23] Por. wyrok SN z 10.01.2008 r., IV CSK 356/07, OSNC 2009/3/43.

[24] Por. wyrok SN z 12.01.2022 r., II CSKP 212/22, LEX nr 3287211.

[25] Wyrok SN z 12.02.2014 r., IV CSK 361/13, OSNC 2015/1/10.

[26] Wyrok SN z 17.01.2017 r., IV CSK 143/16, OSNC 2017/9/101.

[27] Art. 98 § 1 ustawy z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 2809), dalej: k.r.io.

[28] Art. 98 § 1 k.r.io. w zw. z art. 155 § 2 k.r.io.

[29] Art. 181 § 1 k.r.io.

[30] Art. 101 § 3 k.r.io.

[31] Art. 156 k.r.io w zw. z art. 175 k.r.io. i art. 178 § 2 k.r.io.

[32] W doktrynie wyrażony został pogląd o niedopuszczalności takiego ukształtowania sposobu reprezentacji (por. m.in. Opalski, 2018, art. 205, nb. 12), jak również pogląd dopuszczający takie ukształtowanie sposobu reprezentacji, jednak jedynie ze skutkiem wewnętrznym (por. m.in. Strzępka & Zielińska, 2024, art. 205, nb. 4).

[33] Podobnie SA w Krakowie w wyroku z 11.06.2019 r., III AUa 746/18, LEX nr 2712212.

[34] Por. wyrok SN z 16.07.2013 r., II PK 326/12, LEX nr 1341271.
[35] Por. wyrok SN z 27.01.2010 r., II CSK 301/09, LEX nr 570126.
[36] Por. postanowienie SN z 14.07.2016 r., II Pz 15/16, LEX nr 2109475; wyrok SA w Katowicach z 4.02.2021 r., III AUa 1625/19, LEX nr 3275057.
[37] Por. wyrok SN z 12.02.2010 r. I CSK 272/09, LEX nr 583724.
[38] Por. postanowienie SN z 14.07.2016 r., II PZ 15/16, LEX nr 2109475; wyrok NSA z 5.07.2023 r., III OSK 2396/21, LEX nr 3613949.

Bibliografia/References

Bączek, P. (2004). Skutki czynności prawnych dokonanych z naruszeniem zasady łącznej reprezentacji w spółkach kapitałowych. *Prawo Spółek*, (11).
Borowy, B. (2024). W: Z. Jara (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*. C.H.Beck, Legalis.
Gierat, A. (2001). Konsekwencje prawne nieprzestrzegania zasad reprezentacji spółek kapitałowych. *Prawo Spółek*, (1).
Kidyba, A. (2024). W: A. Kidyba, & M. Dumkiewicz, *Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych*. Wolters Kluwer, LEX.
Księżak, P. (2024). W: K. Osajda, & W. Borysiak (red.) *Kodeks cywilny. Komentarz*. C.H.Beck, Legalis.
Kuniewicz, Z. (2007). Realizacja reprezentacji łącznej. *Państwo i Prawo*, (11).
Kuniewicz, Z., & Malinowska-Woźniak, K. (2010). Sposób reprezentacji spółki jawnej a ograniczenie prawa wspólnika do reprezentacji – glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30.05.2008 r., III CZP 43/08. *Prawo Spółek*, (7– 8), 81–83.
Lewandowski, R. (2008). *Statut spółki europejskiej. Komentarz*. Tom 1. Wolters Kluwer, LEX.
Matsiyeuskaya, A. (2021). Istota organu kadłubowego w spółkach handlowych oraz spółdzielniach. *Przegląd Prawa Handlowego*, (1), 39–44.
Nawojska-Fahrenholz, A. (2020). *Reprezentacja podmiotów niebędących osobami fizycznymi w postępowaniu cywilnym*. Wolters Kluwer.
Nowacki, A. (2018). *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Tom 1. Komentarz. Art. 151–226*. C.H.Beck, Legalis.
Obrębski, R. (2017). Zarys istoty zdolności procesowej w postępowaniu cywilnym. *Polski Proces Cywilny*, (1), 7–43.
Opalski, A. (2018). *Kodeks spółek handlowych. Tom IIA. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226*. C.H.Beck, Legalis.
Podleś, M. (2018). Dopuszczalne modyfikacje w ramach reprezentacji łącznej spółki z o.o. *Rejent*, (1), 65–77
Strzępka, J., & Zielińska, E. (2024). W: P. Pinior, & J. A. Strzępka (red.). *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*. C.H.Beck, Legalis.
Szajkowski, A., Tarska, M., & Szumański, A. (2014). W: S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, M. Tarska, & A. Herbet, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*. T. II (wyd. 3). C.H.Beck, Legalis.
Zamojski, Ł. (2023). *Krajowy Rejestr Sądowy. Komentarz* (wyd. 2). Wolters Kluwer, LEX.

Dr Katarzyna Malinowska-Woźniak

Adiunkt na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego, autorka publikacji z zakresu prawa cywilnego i handlowego, wykonuje zawód radcy prawnego.

Dr Katarzyna Malinowska-Woźniak

Assistant professor at the Faculty of Law and Administration of the University of Szczecin, author of publications on civil and commercial law, practicing as a legal advisor.

Zbigniew Olesiński

ZARZĄDZANIE W XXI WIEKU WEDŁUG TEORII INTEGRALNEJ I PARALELNYCH

Monografia czerpie inspiracje z prac K. Wilbera i J. Wade'a, w których sformułowano teorię integralną. Podstawowy model objaśniający tę teorię to model AQAL. W monografii autor proponuje zaś własny model czterech sekwencji zarządzania, który jego zdaniem odpowiada kolejnym ćwiartkom modelu AQAL i pozwala zakotwiczyć proces zarządzania w obiektywnej rzeczywistości. Pozwala to przedstawić pewną procedurę zarządzania o charakterze teorii – integralną teorię zarządzania.

Więcej informacji na stronie www.pwe.com.pl